

Nr. A84/040

15 juni 1984

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (Iib)

In dit rapport, het vierde in een serie over dit onderwerp, zal aandacht worden gegeven aan de Sovjet-Palestijnse relaties in de periode, die loopt van eind juni 1983 toen de PLO-voorzitter uit Syrië werd uitgewezen tot eind oktober 1983 toen de spanning tussen 's voor- en tegenstanders in het noorden van Libanon naar een hoogtepunt groeide.

Het onderhavige tijdvak overziende moet geconcludeerd worden dat de Sovjets vrij duidelijk hebben laten doorschemeren sympathie te koesteren voor de politieke opstelling van de radicale Palestijnen en dat en zijn aanhang zich er terdege van bewust waren dat Moskou niet bereid was om ten gunste van hen in conflict met Damascus te geraken.

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (Iib)

In het voorgaande rapport *) is aangegeven, dat de leiders in het Kremlin er in de periode, waarop dat stuk betrekking had, alles aan deden opnieuw betrokken te worden bij het internationale diplomatieke overleg, dat moest leiden tot een vreedzame oplossing van het Israëliisch Arabisch /Palestijnse conflict. In het kader van deze politiek hebben zij publieke signalen richting Jeruzalem en Washington afgegeven om duidelijk te maken dat zij vasthielden aan hun erkenning van het bestaan recht van een staat Israël, zij het op voorwaarde dat de leiders van dat land zouden breken met hun als agressief en expansionistisch aangemerkte ideologie. Anderzijds maakten de Sovjetleiders er geen geheim van dat zij iedere Palestijnse sympathie voor welke vorm van het plan- dan ook afwezen, formeel omdat die voorstellen de nationale rechten van de Palestijnen niet zouden respecteren, maar materieel omdat daarin geen enkele rol was weggelegd voor de USSR. Uit verschillende Sovjet-commentaren vi duidelijk op te maken dat het Kremlin zijn belangen het beste gediend zag door een nauwe samenwerking tussen de PLO en het als bastion van standvastigheid aangeduide Syrië.

----- uit Syrië gezet

Aan de vooravond van zijn uitwijzing uit Syrië op 24 juni 1983 ontmoette de PLO-voorzitter volgens het Palestijnse persbureau WAFA de Sovjet-ambassadeur in Damascus, die hem een "belangrijke" boodschap van het Kremlin zou hebben overhandigd. Opmerkelijk genoeg wenste zich niet uit te laten over de inhoud van die brief. Aangenomen moet derhalve worden dat de Sovjetbrief geen ongeclausuleerde steunbetuiging aan de PLO-voorzitter behelste en geen positieve reactie op diens dringende oproep aan het Kremlin van 21 juni **) om Syrië af te houden van steun aan de Al Fatah mitters.

*) Focus nr. A84/039 dd. 1-6-1984.

**) Vgl. Focus nr. A84/037 dd. 24-5-1984, blz. 9.

Bij de Wereldvrede Raad

Na zijn gedwongen aftocht uit Syrië reisde [] nog dezelfde dag door naar Praag om de aldaar op dat moment door de Wereldvrede Raad georganiseerde Wereldvrede sassenblée toe te spreken. In zijn rede preees hij de Sovjetrussische steun aan de Palestijnen uitvoerig. Westerse waarnemers viel het evenwel op dat de PLO-voorzitter op het vliegveld niet was opgewacht door Oostblok-autoriteiten van enige importatie en ook in de wandelgangen van het conferentieoord geen contact had met vooraanstaande Oosteuropeanen. Een Arabisch blad wist zelfs te melden dat [] achter de schermen een felle woordenwisseling had gevoerd met een niet nader aangeduide Sovjet-functionaris, die hij onder meer had toegevoegd dat de USSR nu eindelijk maar eens handelend op moest gaan treden wilde dat land tenminste geloofwaardig blijven als het zei een echte vriend van de Palestijnen te zijn *).

Reacties in de Sovjet-pers

Eerst na de uitwijzing van [] uit Syrië begonnen de Sovjetmedia meldingen te maken van het feit dat de PLO-voorzitter in eigen kring met kritiek werd geconfronteerd. Feitelijke gegevens werden daarbij vrijwel niet gegeven. Aan de hand van commentaren moesten de lezers klaarblijkelijk maar zien te achterhalen wat er zich nu precies onder de Palestijnen afspeelde. Hoofdthema in Sovjetbeschouwingen was dat de eenheid bewaard diende te blijven en waar nodig hersteld moest worden. Voorts werd Syrië veelvuldig geprezen wegens zijn "principiële en consistente verzet tegen alle imperialistische en zionistische complotten voor de regio", een plandie [] maar steeds niet op zijn hoed gezet kreeg. In dit verband was het ongetwijfeld niet zonder betekenis dat de Sovjetmedia in die periode wel stukje-bij-beetje de punten van kritiek van de muikers op de PLO-voorzitter begonnen te melden, maar geen woord wijdden aan diens eigen

*) 'Al-Majallah' (Londen) dd. 23-7-1983.

standpunten *).

De befaamde buitenlandcommentator van het Joegoslavische radiostation 'Radio Zagreb', , betoogde op 12 juli in een radiopraatje dat, als Moskou zou moeten kiezen tussen en , de keus ongetwijfeld op laatstgenoemde zou vallen.

----- in Moskou

Van 4 tot 11 juli bracht een door secretaris-generaal geleide DFLP-delegatie een bezoek aan Moskou op uitnodiging van het Sowjetrussische 'Comité voor Solidariteit met de Afro-Aziatische Volkeren'. Weliswaar werd na afloop een communiqué uitgegeven, maar daarin werd niet gepreciseerd met welke functionarissen de bezoekers overleg hadden gepleegd. Dit zou erop kunnen duiden dat er geen ontmoeting heeft plaatsgevonden met iemand van het gewicht als , het hoofd van de afdeling buitenland van de CPSU.

Volgens de slotverklaring waren beide partijen van mening dat eenheid van alle "patriottische krachten" in de Arabische wereld noodzakelijk was, waaraan nog werd toegevoegd dat aaneensluiting van de Palestijnse

-
- *) De volgende voorbeelden illustreren de wijze van berichtgeving in de Sovjetrussische pers enigermate :
- Op 2 juli zond de televisie een commentaar uit waarin gesteld werd dat de Arabische staten jammer genoeg verschillend hadden gereageerd op het in mei gesloten Israëliësch-Libanese akkoord en dat dit conflict zich nu ook binnen de PLO was gaan manifesteren. Aan deze mededeling werd veelzeggend toegevoegd dat Syrië, dat de genoemde overeenkomst radicaal afwees, inmiddels had uitgewezen.
 - Op 5 juli berichtte TASS wel dat Palestijnen op de Westbank en in de Gazastrook hadden opgeroepen tot beëindiging van de onderlinge Palestijnse strijd, maar niet dat zij eveneens steun hadden betuigd aan en Syrië fel hadden veroordeeld.
 - Eveneens op 5 juli meldde het Sovjetrussische persbureau dat zijn correspondenten in Damascus een artikel hadden gepubliceerd in 'Za Rubezhom', het blad van de 'Unie van Journalisten', waarin zijn Syrië prezen wegens de vastbesloten steun van dat land aan de Palestijnen en de resolute houding jegens Israël.
 - Op 6 juli schreef 'Literaturnaya Gazetta' in een commentaar dat een der rebellenleiders had benadrukt dat een van de oorzaken van de meningsverschillen was gelegen in een verschillende beoordeling van het plan- . Vervolgens gaf de commentator aan hoe slecht de Amerikaanse politiek inzake het Midden-Oosten wel was.

gelederen van bijzondere betekenis was. Van Sovjetzijde werd het belang onderstreept van de toen lopende pogingen om de eenheid binnen de PLO te versterken op basis van de uitspraken van de 16e zitting van de PNC. Deze opmerking was bepaald niet zonder politieke betekenis, omdat juist radicale bewegingen als het DFLP en het PFLP niet moe werden te betogen dat een loopje nam met verschillende onderdelen van die PNC-resoluties.

Opmerkelijk was niet alleen dat tijdens een op 8 juli gehouden persconferentie verwees naar de Sovjetsteun aan de strijd van de Palestijnen voor de verwezenlijking van hun nationale rechten met inbegrip van het "recht op terugkeer", maar meer nog dat 'Radio Moskou' deze passage ook uitzond. In zijn aankondiging van het programma had de radio-omroeper de luisteraars voorgehouden dat "het DFLP wordt aangemerkt als een van de voortreffelijkste detachementen binnen het Palestijn verzet".

Kort na het bezoek publiceerde het Koeweitse persbureau KUNA op 16 juli een uitvoerig interview met , waarin deze inging op de houding van de Sovjets inzake de Palestijnse perikelen. Volgens hem was het de wens van het Kremlin dat de relaties tussen Al Fatah en de andere Palestijnse verzetsbewegingen en tussen de Palestijnen en Syrië zich zouden gaan afspelen binnen een raamwerk dat borg zou staan voor een gezamenlijke voorhoederol van Palestijnen, Syrië en de Libanese Nationale Krachten (het door Damascus gesteunde samenwerkingsverband van links-progressieve Libanezen) in het verzet tegen de Israëlische bezetting van Arabisch grondgebied, de Libanees-Israëlische akkoorden van mei 1983 en het plan-

PLO-delegatie in Moskou

Op 7 juli meldden Palestijnse media dat de week daarna op uitnodiging van de Kremlin-leiders naar Moskou zou gaan. Merkwaardig genoeg berichtte Wafa later, dat de PLO-voorzitter pas op 8 juli een officiële invitatie had ontvangen, zonder er overigens bij te vermelden of hij deze had geaccepteerd. De Sovjetpers bevatte geen enkele mededeling over een eventuele uitnodiging aan .

Vervolgens deelden Arabische persbureau's op 9 juli mee dat twee dagen later een hoge PLO-delegatie naar Moskou zou reizen.

(CC/Fatah) gaf tijdens een door hem diezelfde dag in Rome gegeven persconferentie als toelichting dat deze delegatie in de Sovjet-hoofdstad het binnen een week te verwachten bezoek van zou gaan voorbereiden.

Uiteindelijk arriveerde op 11 juli in Moskou een PLO-afvaardiging onder leiding van (PLO/EC en CC/Fatah, hoofd politieke afdeling PLO) en verder bestaande uit de PLO/EC-leden (CC/Fatah), (DFLP) *) en - volgens sommige berichten -

(onafh.). Overigens zou er diezelfde dag nog een tweede Palestijnse delegatie in de Sovjet-hoofdstad zijn aangekomen, die geleid zou zijn door PNC-voorzitter **).

Terwijl volgens een bericht van het Palestijnse radiostation 'Algiers-VOP' dd. 12 juli in Moskou druk doende was het bezoek van de PLO-voorzitter voor te bereiden, gunde diezelfde dag in Tunis aan een BBC-verslaggever de primeur dat een bezoek aan het Kremlin "niet op zijn programma stond, in ieder geval niet in dit stadium". In de loop van het interview plaatste de PLO-voorzitter ook nog een plaagstootje in de richting van de Sovjetleiders toen hij Syrië in ronde bewoordingen verweet de muiters te steunen.

Dezerzijds wordt aangenomen dat de PLO-voorzitter heeft geprobeerd een invitatie uit Moskou af te dwingen om daarmee zijn positie tegenover zijn opposenten te verstevigen en dat de leiders in het Kremlin deze snode plannen van hebben doorzien. Het mag overigens niet uitgesloten worden geacht, dat de Sovjets wel hadden willen laten komen als gast van het 'Comité voor Solidariteit met de Afro-Aziatische Volkeren', maar dat de PLO-voorzitter op zijn beurt heeft geweigerd zich op die manier te laten behandelen als leider van een van de afzonderlijke Palestijnse verzetsbewegingen, in casu Al Fatah.

*) was overigens al in Moskou, want hij maakte ook deel uit van de DFLP-delegatie.

**) Aldus 'Radio Monte Carlo', dd. 11-7-1983. Omtrent deze groep is verder niets bekend geworden.

De door geleide PLO-delegatie voerde op 13 juli uitgebreid overleg met een door BuZa-minister aangevoerde Sovjet-afvaardiging. Na afloop werd een door TASS verspreide verklaring uitgegeven, waarin viel te lezen dat de Sovjets had ingelicht over de pogingen van de PLO-leiding om de eenheid te herstellen. Het was opmerkelijk dat het communiqué geen gewag maakte van instemming van met die pogingen. Van Sovjetzijde was de bezoekers wel voorgehouden, dat een Palestijnse broederstrijd ontoelaatbaar was. Naar de mening van de gastheren kon en moest de onenigheid onder de Palestijnen opgelost worden met politieke middelen, dat wil zeggen via een dialoog. noemde het noodzakelijk dat de samenwerking tussen de PLO en de progressieve Arabische staten werd versterkt *), dat de Arabische staten een gezamenlijk actieprogramma zouden gaan uitvoeren en dat de samenwerking tussen alle "patriottische krachten" in de Arabische wereld werd verstevigd. Tegen het normale gebruik in gaf het communiqué geen nadere kwalificatie van de relaties tussen de USSR en de PLO **). Begin september wist een in Parijs verschijnend Arabisch weekblad te melden, dat de Sovjets hadden geweigerd om in het slotcommuniqué een steunbetuiging aan "de PLO onder leiding van" op te nemen, maar

*) Onduidelijk bleef of hij met deze oproep pleitte voor een herleving van het indertijd na de toenadering tussen Egypte en Israël opgerichte 'Arabische Front van Standvastigheid', waartoe toen Algerije, Lybië, Syrië, Zuid-Jemen en de PLO behoorden.

**) In de verklaring, die was uitgegeven na het bezoek van in januari 1983 kwam een dergelijke passage nog wel voor (vgl. Focus nr. A84/039 dd. 1-6-1984, blz. 8).

slechts akkoord gingen met de zinsnede "steun aan de PLO" *).

In een op 15 juli door 'Radio Moskou' uitgezonden vraaggesprek noemde het overleg succesvol en stelde hij dat de delegatieleden tijdens de gesprekken alle ontwikkelingen hadden kunnen evalueren en voor zichzelf duidelijke gevolgtrekkingen hadden kunnen maken. Welke conclusies hij zelf had getrokken onthulde hij evenwel niet, maar het zal ook hem niet zijn ontgaan dat de oproep tot nauwere samenwerking van de PLO met progressieve en patriottische Arabieren in feite een aansporing was aan het adres van en zijn aanhang om zowel beter met Syrië in de pas te gaan lopen als de band met tenminste de radicale Palestijnse verzetsbewegingen niet in gevaar te brengen.

Sovjet-bemiddeling tussen Syrië en de PLO ?

Uit de schaarse officiële berichtgeving over het overleg van in Moskou viel niet op te maken of de Sovjets de bereidheid hadden getoond druk te gaan uitoefenen op Syrië ten gunste van de PLO-voorzitter. Dat zijn op 30 juli aan een aantal staatshoofden toegezonden noodkreet **) niet ook aan het Kremlin deed toekomen zoals zijn eerdere appèl van 21 juni ***), duidde erop dat de PLO-voorzitter inmiddels te weten was gekomen dat de Sovjetleiders niet bereid waren in Damascus te interveniëren, althans niet op een wijze die hem voor ogen stond. In een op 19 juli door het Westduitse weekblad 'Der Spiegel' gepubliceerd vraaggesprek had hij reeds duidelijk aangegeven te beseffen dat Moskou als puntje bij paaltje zou komen voor Syrië en tegen hem zou kiezen. In dit verband mag niet onvermeld blijven dat de Joegoslavische commentator begin augustus ****) nog geen enkele indicatie zei te zien voor

*) Al-Watan Al-Arabi dd. 2-9-1983.

**) Vgl. Focus nr. A84/037 dd. 24-5-1984, blz. 11.

***) Vgl. Focus nr. A84/037 dd. 24-5-1984, blz. 9.

****) Radio Zagheb dd. 3-8-1983.

een Sovjetinterventie ten gunste van in de in- en externe conflicten van de PLO.

Dit alles plaatste een groot vraagteken achter de op 28 juli door de PLO-voorzitter tegenover 'Radio Belgrado' gedane uitspraak, als zouden de Sovjets inmiddels zijn gaan bemiddelen en zou ^{daarbij} zelf/betrokken zijn. De twijfel aan deze uitlating van werd nog versterkt, toen in zijn rede tijdens de bijeenkomst van de Centrale Raad van de PLO (PLO/CR) *) verschillende landen expliciet bedankte voor hun bemiddelingsactiviteiten, maar de USSR in dat verband niet noemde **).

-----spreekt

Op 30 juli zond de Sovjet-televisie een discussie uit waaraan onder andere werd deelgenomen door , die werd geannonceerd als directeur van het in Moskou gevestigde 'Instituut voor Oriëntaalse Studies' en als zodanig een belangrijk adviseur is van de Sovjet-top voor vragen betreffende het Midden-Oosten ***).

begon zijn bijdrage aan het gesprek met de mededeling dat hij niet wilde ingaan op de organisatorische eisen van de Al Fatah-opstandelingen - volgens hem overigens slechts een relatief kleine groep -, maar alleen wilde spreken over de dreigende splitsing van Al Fatah en de PLO, die hij als een direct gevolg zag van de Israëliëse inval

*)Vgl Focus nr. A84/037 dd. 24-5-1984, blz. 12.

**) Dit zwijgen van over Sovjet-activiteiten deed ook ernstige twijfel rijzen aan de juistheid van geruchten dat een Sovjet-delegat onder leiding van plv. BuZa-minister van 14 tot 20 juli 1983 in Damascus was geweest om te bemiddelen. Deze poging zou - aldus nog steeds de geruchten - op niets zijn uitgelopen, omdat de Syrische leiders zich in deze kwestie niets zouden hebben aange-trokken van de Sovjet-opvattingen.

***) is in zijn land voorts voorzitter van de 'Vereniging van Oriëntalistena', plv. voorzitter van het 'Comité voor de Verdediging van de Vrede', en hoofd van de sectie 'Ontwikkelingslanden' van de 'Wetenschappelijke Raad voor Onderzoek inzake Vrede en Ontwapening'

in Libanon in 1982. Een eventuele breuk zou volgens hem desastreuze gevolgen hebben voor de Palestijnse zaak en voor de strijd ter verwezenlijking van de rechtvaardige eis inzake het Palestijnse recht op zelfbeschikking, inclusief de vestiging van een nationale staat. De Sovjet-positie inzake de Palestijnse kwestie is, zo vervolgde

, vanaf het begin heel duidelijk geweest. Allereerst verdedigt de USSR de eenheid en de onafhankelijkheid van het Palestijnse verzet zonder omwegen. Vervolgens steunt Moskou de op legale wijze verkozen leiding van de Palestijnse verzetsbeweging, die niet alleen door het Palestijnse volk is erkend, maar ook internationaal en onder de Arabieren op vrij grote schaal erkenning geniet. Tenslotte pleit de Sovjet-Unie voor een strategische alliantie tussen de Palestijnse beweging, Syrië en andere progressieve staten die tegen het Israëliëse expansionisme strijden *). Deze opstelling, aldus nog steeds de Sovjet-functionaris, had ook aan voorgehouden tijdens diens bezoek aan Moskou in januari 1983 **).

Volgens was de onenigheid onder de Palestijnen het werk van de Amerikanen, die naar zijn mening beducht zijn voor een op een compromis gebaseerde politieke oplossing van de problemen in het Midden-Oosten, die immers hun positie in die regio zou verzwakken. Toen het Witte Huis zich dan ook begon te realiseren dat de Palestijnen wereldwijd steeds meer respect ontmoetten en steun waren gaan verlenen aan een "positieve oplossing van het probleem", zag het in het veroorzaken van inter-Palestijnse verdeeldheid nog de enige mogelijkheid om deze ongewenste politieke oplossing te torpederen, aldus deze gezaghebbende Sovjet-functionaris.

*) Op 18 september publiceerde het in de Grieks-Cypriotische hoofdstad Nicosia verschijnende weekblad 'Al Huriyah' een vraaggesprek met waarin deze de Sovjet-positie inzake de Palestijnen op soortgelijke wijze omschreef.

**) Vgl. voor een weergave van dat bezoek van de PLO-voorzitter aan de USSR Focus nr. A84/039 dd. 1-6-1984, blz. 7 e.v..

Aangezien er vanuit gegaan mag worden dat Moskou Syrië en zijn Palestijnse sympathisanten er niet van verdenkt samen te spannen met of hand- en spandiensten te verlenen aan de VS, kan de ontboezeming van _____ niet anders worden uitgelegd dan als een waarschuwing aan het adres van _____ en zijn volgelingen om niet in zee te gaan met welke vorm dan ook van het plan- _____ en als een oproep in hun richting om op het internationale vlak niet aan te koersen op Amman en /of Cairo, maar in de pas te blijven met Damascus. Overigens is het intrigerend dat _____ het wel had over de Palestijnse verzet, de Palestijnse beweging e.d., maar dat hij de PLO nimmer bij name noemde.

_____ deed zijn uitlatingen vlak voor de bijeenkomst van de Centrale Raad van de PLO (PLO/CR) op 3 en 4 augustus in Tunis *). De uitspraken die tijdens dat Palestijnse topberaad werden gedaan boezemden de Sovjet blijkbaar zo veel vertrouwen in dat 'Radio Moskou' op 5 augustus in een commentaar kon concluderen "dat het steeds duidelijker wordt dat _____ niet met Jordanië wil complotteren (hij werd daar in Moskou dus wel van verdacht!), maar integendeel een gevecht levert met lieden die het Palestijnse verzet van binnen uit willen breken". Onduidelijk bleef of de radiospreker met deze woorden Syrië opriep afstand te nemen van het optreden van de rebellen dan wel beoogde die Palestijnen aan de schafpaal te nagelen, die ondanks alles bleven mikken op internationaal diplomatiek overleg via Amman.

Nieuwe speculaties over reis _____ naar Moskou

Op 2 augustus, dus aan de vooravond van de PLO/CR-bijeenkomst, meldde WAFA dat de PLO-voorzitter begin september op uitnodiging van de Sovjet-leiders naar Moskou zou reizen. Een dag later liet de eerdergenoemde _____ al weten het bericht niet serieus te nemen**). Alhoewel hij dat niet zei, zal ook hij wel gedacht hebben dat WAFA alleen probee

*) Vgl. Focus nr. A84/037 dd. 24-5-1984, blz.12.

**) Radio Zagreb dd. 3-8-1983.

's positie te verstevigen met het oog op het aanstaande PLO/CR-beraad.

Een paar weken later berichtte een Palestijns radiostation *) dat tijdens een persconferentie in Wenen had aangekondigd dat de PLO-voorzitter op korte termijn naar het Kremlin zou gaan voor overleg met .

Begin september werd aan alle speculaties een einde gemaakt toen een weekblad een interview met publiceerde **) waarin deze onomwonden toegaf de afgelopen maanden geen enkele invitatie uit Moskou te hebben ontvangen om daarheen te komen. Naar zijn zeggen was het PLO/EC in juli gevraagd een afvaardiging te sturen, waarop besloten was te laten gaan ***). Overigens omschreef de relatie tussen de PLO en de USSR als goed, waaraan hij echter wel toevoegde dat de Sovjets bij de steun aan zijn organisatie een " rode lijn " in acht namen, die zij niet wilden overschrijden. Ongetwijfeld bedoelde de PLO-leider hiermee te zeggen dat - als het erop aankwam - de kaarten van Damascus in het Kremlin beter lagen dan zijn eigen papieren.

Palestijnen in Moskou

Medio september organiseerde de PLO-ambassade in Moskou een herdenking van de massamoorden die in september 1982 hadden plaatsgevonden in de bij Beirut gelegen Palestijnse kampen Sabra en Shatila. (PLA EC, CC/Fatah, voorzitter vriendschapsvereniging Palestijnen -USSR) woonde de bijeenkomst bij. Of hij ook nog besprekingen voerde met Sovjet-functionarissen is niet bekend.

Enkele dagen later kreeg de Palestijnse dichter (lid PNC en lid Wereldvrede Raad) in de Sovjet-hoofdstad de Lenin-vredesprijs uitgereikt. Niet bekend is welke overwegingen aan deze onderscheiding ten grondslag hebben gelegen.

*) Aden-VOP dd.19-8-1983.

**) 'Al-Watan Al-Arabi' (Parijs)
dd. 2-9-1983.

***) Merkwaardig genoeg zei in een op 22 september door het blad Al-Khalij (UAE) gepubliceerd interview dat in juli wel degelijk naar de Sovjet-hoofdstad had zullen gaan, maar dat die reis uiteindelijk niet was doorgedaan omdat wegens vakantie afwezig was.

Liet _____ zich gaan ?

Eind september publiceerde de in Tunis verschijnende krant 'La Presse' een interview met de PLO-voorzitter. Deze liet zich bij die gelegenheid - weinig complimenteus - ontvallen dat de Sovjet-houding jegens de Palestijnen op dat moment werd gekenmerkt door "verbijstering en aarzelin Terwijl het Saoedische persbureau de tekst van het krantebericht integraal verspreidde, verzweeg een Palestijns radiostation deze passage *).

Arabieren in Moskou

Van eind september tot medio oktober 1983 zijn er verschillende Arabische en Palestijnse gasten in de Sovjet-hoofdstad geweest. Een Zuidjemenitische delegatie onder leiding van staats- en partijleider _____ bezocht eind september Moskou voor overleg met de Sovjettop. Op 28 september spraken _____ en de in februari jl. overleden _____ elkaar ** Volgens het slotcommuniqué ***) steunden beide partijen de principiële opstelling van Syrië, de Libanese nationale krachten en de Palestijnse verzetsbeweging ten opzichte van de Amerikaans-Israëliëse expansionistische politiek. Vervolgens werd betoogd dat eenheid van alle anti-imperialistische krachten de basis moest zijn voor succes in de strijd. Tenslotte gaven de Sovjets de verzekering steun te zullen blijven verlenen aan de inspanningen van de Arabische volkeren, "inclusief het Palestijnse volk onder leiding van zijn legitieme vertegenwoordiger, de PLO". Deze verklaring maakte duidelijk dat zowel Moskou als Aden nog steeds mikten op de door de radicale Palestijnen voorgestane lijn.

Het is niet onmogelijk dat ook de voorzitter van de overkoepelende Palestijnse studentenorganisatie GUPS, _____, begin oktober in Moskou is geweest (mede) in verband met de op 1 oktober in de Sovjet-hoofdstad gehouden grootscheepse vredesdemonstratie ****). Over zijn activiteiten tijdens dit eventuele bezoek is niets bekend.

*) SPA (Riyadh) dd. 29-9-1983 resp. Algiers-VOP dd.30-9-1983.

**) Dit moet de laatste ontmoeting van _____ met een buitenlander zijn geweest.

***) Pravda dd. 30-9-1983.

****) Het in november 1983 verschenen nummer van 'XX Century and Peace', het orgaan van het Sovjet-vredescomité, bevatte een kort interview met _____ over de demonstratie. Hij prees de "op het bewaren van vrede gerichte Sovjet-politiek" en keerde zich fel tegen "de agressieve plannen van de VS en de NAVO".

Op 11 oktober werd in Moskou een door de Sovjet-Palestijnse vriendschapsvereniging georganiseerd solidariteitsfestival geopend. In verband daarmee bevond een Palestijnse delegatie onder (politburo DFLP) zich in de Sovjetrussische hoofdstad. Het gebeuren werd geopend met een rede door _____, de plv. voorzitter van het 'Sovjetcomité voor Vriendschap en Solidariteit met het Arabische volk van Palestina'.

Op uitnodiging van het 'Sovjetcomité voor Solidariteit met de Afro-Aziatische Volkeren' reisde een door _____ geleide PLF-delegatie medio oktober naar Moskou. Tijdens een persconferentie zei de PLF-voorzitter dat het bewaren van de nationale eenheid (lees : het consensus-beginsel) de eerste taak was van alle Palestijnse facties.

Boodschap van _____

Op 6 oktober had het Palestijnse radiostation VOP-Noord Libanon bericht dat de PLO-voorzitter een urgente boodschap had gezonden aan Sovjet-leider _____ waarin hij nog eens diens aandacht vestigde op de explosieve situatie rond Tripoli en op de Amerikaanse interventie in Libanon (lees : de activiteiten van het Amerikaanse contingent van de in en rond Beirut opererende multinationale vredesmacht).

Enkele dagen later meldde een Moskouse zender *) dat het in de USSR verschijnende blad 'Mezhdurodnaya Zhizu' **) een beschouwing had gewijd aan het inter-Palestijnse conflict. Daarin werd de PLO gewaarschuwd in een verstikkend Arabisch isolement te zullen terechtkomen als zij zou meegaan met de Jordaanse optie, nader aangeduid als een instemmen met Jordaanse overleg met Israël over Palestijnse autonomie. Klaarblijkelijk koesterde men in het Kremlin nog steeds twijfels ten aanzien van de diepste intenties van _____. Bovendien werd de PLO-voorzitter, zonder dat hij overigens werd genoemd, er ook weer op gewezen dat de VS er alle aan deed om de eenheid onder de Palestijnen te ondermijnen en de samen-

*) Radio 'Vrede en Vooruitgang' dd. 11-10-1983.

**) Dit blad, 'Internationale Zaken' geheten, wordt uitgegeven door de Sovjetrussische 'All Union Society of Sciences'.

werking van de PLO met Syrië en andere progressieve Arabieren te breken.

Dat twijfels had inzake de mate van Sovjetsteun aan zijn positie, kon worden afgeleid uit de inhoud van de felicitatie die hij medio oktober aan de leiders in het Kremlin zond ter gelegenheid van de herdenking van de Oktober Revolutie *). Nadat de PLO-voorzitter had herinnerd aan de Sovjetsteun aan de PLO en het Palestijnse volk, sprak hij vervolgens de hoop (!) uit dat de USSR en zijn leider "de noodzakelijke steun aan de PLO zullen geven, teneinde het die organisatie mogelijk te maken door de huidige moeilijke fase te komen".

Schatte de situatie in het Palestijnse kamp derhalve blijkbaar als ernstig in, tijdens een praatje voor een Sovjet-radiostation **) gaf de PLO-zaakgelastigde in Moskou, (***) te kennen dat het zijns inziens slechts om "geschillen in de periferie" ging, die gemakkelijk uit de weg geruimd zouden moeten kunnen worden.

Rond diezelfde tijd vertelde in een vraaggesprek ****), dat Moskou weliswaar achter de PLO stond, maar naar aangenomen moest worden daarin niet zover zou gaan dat het een conflict met Damascus zou riskeren. Vrij vertaald was er bij hem dus ook sprake van op zijn minst enige scepsis ten aanzien van de houding van de Sovjets.

In een van zijn radiopraatjes herhaalde de Joegoslavische commentator zijn standpunt dat het Kremlin, als het tot een keuze tussen en zou worden gedwongen, de zijde van het regiem in Damascus zou kiezen *****).

*) Vgl. 'Radio Monte Carlo' dd. 17-10-1983 met een beroep op een bericht van Wafa.

**) 'Radio Vrede en Vooruitgang' dd. 18-10-1983.

***) Inmiddels is het PLO-ambassadeur in Moskou benoemd (alias), tot op heden secretaris van de 'Revolutionaire Raad' van Al Fatah, zeg maar het algemeen bestuur van die verzetsbeweging. Dezerzijds is niet bekend waarom hij zijn nieuwe taak nog steeds niet op zich heeft genomen.

****) Al Watan (Koeweit) dd. 19-10-1983.

*****) 'Radio Zaghreb' dd. 20-10-1983.